

**AB Müktesebatı'nın Üstlenilmesine Yönelik Türkiye Ulusal Programının
“Siyasi Kriterler”, “Yargı ve Temel Haklar”, “Adalet, Özgürlük ve Güvenlik”,
“Kamu Alımları” Başlıkları İle İlgili Tespitler**

Siyasi Kriterler

Genel Olarak

Ulusal Program Taslağı'nın siyasi kriterler bölümünün tasnifi, seçilen başlıklar ve yapılan gruplandırmalarda ne klasik olarak temel hak ve özgürlüklerin ele alınmasında kullanılan tasniflere uyulmuştur, ne de AB Komisyonu'nun İlerleme Raporları'nda kullandığı tasnif izlenmiştir. Başlıkların gözden geçirilmesi ve yeniden bir tasnife tabi tutulması yararlı olacaktır.

Ulusal Program'da azınlık haklarına ilişkin belirlenmiş hiçbir öncelik bulunmamaktadır. Oysa son İlerleme Raporu'nda Türkiye'de kültürel çeşitliliğin sağlanması ve Avrupa standartlarına uygun bir şekilde azınlıklara saygı gösterilmesi ve korunması konularında ilerleme kaydedilemediği belirtilmektedir.

Kültürel haklara ilişkin, çeşitli başlıklar altında belirlenen öncelikler yetersizdir. Türkçe dışındaki dillerde yayın yapan özel televizyonların uymak zorunda olduğu kısıtlamalar, dil kurslarının da kapanması ile Türkçe dışındaki dillerin öğrenilmesi için mecra kalmaması ve Türkçe bilmeyen kişilerin kamu hizmetlerine erişimi gibi konular Ulusal Program'da yer almalıdır.

1- Kamu Yönetiminin İşlevselliği

AİHS'nin kararına rağmen, genel seçimlerde uygulanmakta olan %10 seçim barajının temsilde adaleti engelleyen bir unsur olduğu son İlerleme Raporu'nda belirtilmektedir. Bunun gibi Türkiye'de siyasi partiler mevzuatından kaynaklanan, parti içi demokrasi sorunlarının varlığı tartışılmazdır. Bu konuların Ulusal Program'da yer alması gerekir.

4- İşkence ve Kötü Muamele

Son İlerleme Raporu'nda belirtildiği gibi, adli tıp kurumunun bağımsızlığının güçlendirilmesi ve tıbbi raporların kalitesini yükseltecek tedbirlerin alınması gereklidir. Bu husus Ulusal Program'a dahil edilmelidir.

6- İfade, Dernek Kurma ve Barışçıl Toplanma Özgürlüğü

İfade özgürlüğü alanında daha somut ifadelerle, hangi maddelerde değişiklik yapılması düşünüldüğü açıklanmalıdır.

Barışçıl toplanma özgürlüğü alanında, uygulamada yer alan sorunların ortadan kaldırılması için alınacak tedbirlere yer verilmelidir.

7- Tüm Bireylerin, Ayrım Yapılmaksızın Tüm Temel Hak ve Özgürlüklerden Tam Olarak Yararlandırılması

Dini özgürlüklerle ilgili ifade yetersizdir. Öncelikle İlerleme Raporları'nda da yer alan zorunlu din dersi uygulamasının insan hakları hukukuna uygun hale getirilmesi hususuna yer verilmelidir. Ayrıca gayrimüslim cemaatlerle ilgili sorunlara somut bir şekilde değinilmelidir.

İnsan Hakları Kurulları'nın etkin hale getirilmesi bir öncelik olarak Ulusal Program'a yazılmalıdır.

8- Kadın Hakları

2007 İlerleme Raporunun "Geliştirilmiş Siyasi Diyalog ve Siyasi Kriterler" başlığının altında, bazı yüksek profilli pozisyonlara sahip olsalar bile, geneli itibarıyla kadınların işgücü piyasasına katılımının düşük olduğu dile getirilmekte ve kadınların seçimde belirlenen ulusal ve yerel organlara katılımının sınırlı kaldığı vurgulanmaktadır. Ulusal Program Taslağı'nda siyasi kriterler kısmında ise kadına yönelik şiddetle ilgili tedbirlere ağırlık verilmiştir. Bu bölümde ayrıca, kadınların işgücüne katılımının artırılması bahsinde, kapsamlı politikalar yerine, sadece mikrokredi imkanlarının geliştirileceğine değinilmesi ve siyasete katılımın artırılmasına hiç yer verilmemesi çok önemli bir eksikliktir. Bu eksikliğin işgücü bacağı, Ulusal Program'ın "Ekonomik Kriterler" bölümü altında "İşgücü Piyasası" alt başlığındaki ifadelerle kısmen giderilse de, "kadın" konusunda yapılacakların tutarlı ve bütüncül şekilde her iki alt başlıkta da yer alması sağlanmalıdır.

Fasıl 5 Kamu Alımları

Öncelik 5.3.1

Kamu İhale Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun olarak anılan düzenleme, TBMM Gündemi'ndeki kanun tasarısı ise, bu tasarı, özellikle kapsam ve şikayet mekanizmasındaki değişikliklerden ötürü uyum düzeyini olumsuz etkileyecektir. Ulusal Program'dan çıkarılmalıdır. TBMM'deki tasarı yerine, elektronik ihale, çerçeve anlaşmalar ve dinamik alım sistemini kapsayan yeni bir tasarı hazırlanmalıdır.

2009 senesi içinde, kapsam ve istisnalar konularında uyumu sağlamak için yeni bir Kamu İhale Kanunu hazırlanacağı belirtilmiştir. Bu konularda uymun gerçekleşmesi için, yeni bir kanun yapmak gerekli değildir. Bu hedefin, 2008 senesi içinde mevcut kanunun değiştirilmesi yoluyla gerçekleştirilmesi mümkündür. Bunun için öncelikle 1 no.lu tasarı geri çekilmeli ve tam uyumu hedefleyen yeni tasarı hazırlanmalıdır.

Ayrıca, Ulusal Program'da yer alan mevzuat değişikliklerinin yayım ve yürürlük tarihleri arasında bir geçiş süreci öngörülüyorsa, ilgili yerlerde yürürlük tarihlerinin de belirtilmesi faydalı olacaktır.

Fasıl 23 Yargı ve Temel Haklar

İdari Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun, idari işlemlerde hukuk güvenliği ilkesinin öncelikle gözetilmesi ilkesi çerçevesinde 2009'un I. çeyreğinde kanunlaşmalıdır.

Genel İdari Usul Kanunu, idari işlem ve uyuşmazlıkların tabi olduğu farklı kanunlardaki bütün usulleri kapsayacak şekilde detaylı olarak düzenlenmeli ve 2009'un I. çeyreğinde kanunlaşmalıdır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu, doğru yapılandırılması halinde yargılamanın hızlandırılması üzerinde olumlu etkileri olacaktır. 2008'in IV. çeyreğinde kanunlaştırılmalıdır.

Çekişmesiz Yargı ve Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yollarına İlişkin Kanun, doğru yapılandırılması halinde yargılamanın hızlandırılması üzerinde olumlu etkileri olacaktır. 2008'in IV. çeyreğinde kanunlaştırılmalıdır.

Yargıtay Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun bağlamında, yargılamanın hızlandırılması sağlayacak olan İstinaf Mahkemeleri 2009 II. çeyreğinde oluşturulmalıdır.

Fasıl 24 Adalet, Özgürlük ve Güvenlik

Öncelik 24.4

Organize suç, ekonomik suç ve yolsuzlukla mücadele için ulusal eylem planları hazırlanmalıdır. Bu hususun da Ulusal Programı yer alması gerekir.

FATF'ın Şubat 2007'de açıkladığı Türkiye raporu mevzuat düzeyinde bir dizi adıma ihtiyaç olduğunun altını çizmektedir. Ulusal Program'da kanun düzeyinde değişiklik öngörülmemesi şaşırtıcıdır. FATF'ın tavsiyelerine uyumu hedef alan kanun değişikliklerinin de Ulusal Program'da yer alması gerekir.